

– Det kommer att bli en annorlunda "Storm"

Intervju med Jasenko Selimovic som sätter upp Stormen på Göteborgs Stadsteater i höst

RH: I en längre intervju om Shakespeare i vårt förra nummer kom du in lite på Stormen och berättade då om tre olika tankar som vävs ihop. Så här sa du då:

"Stormen har tre olika tankar som vävs ihop på ett mästertligt sätt. Där finns en bild av den gamle Prospero som försonas med den bilden av sitt liv. Han har avstått från hämnden, tanken om förlåtelse. Samtidigt pågår en annan tanke: Prospero är regissör av det som händer. Han dirigerar vad som ska hända med Ariel och Caliban och andra. Han för handlingen dit, så han *har* makt att kontrollera, men ju mer makt han har, desto mer avstår han från den.

Det tredje är den utopiska tanken om att det här är den ideala världen, men han säger på slutet att det är inte alls, utan "av samma tyg som drömmar göras av, vi äro gjorda, och vårt korta liv omfamnas av en sömn (we are such stuff that dreams are made on ...)"

– Det är helt perfekt. Hur lyckades jag formulera mig så där? (skratt) Det var i början av arbetet. Nu när jag har jobbat med pjäsen så pass länge känns det mycket mer förvirrat, men det är absolut de tre tankarna som förhoppningsvis ska komma fram i vår föreställning.

Stormen kan göras på många sätt för att den är en av de mest ofärdiga pjäserna. Var och en väljer vad den vill koncentrera sig på och hittar sin egen historia. Man kan välja vad man vill, pjäsen är så pass odefinierbar och oklar, det är en pjäs som i mångt och mycket består av antydningar, och som regissör har man friheten att fylla på med sitt eget innehåll, så vi fyller så klart på med vårt.

– I Stormen finns många linjer, många trådar, och en "shakespeareolog" skulle kunna tillbringa dagar i letandet efter andra pjäser. Den känns som en summering av hans liv, även om det förmodligen med största sannolikhet är en myt: att han visste att det skulle bli den sista eller näst sista pjäsen osv. Ända kan man hitta spår från andra av hans pjäser. Där finns spår från Hamlet om något som iscensätts, om hämnden, om rivalitet mellan bröder. Där finns Lika för lika och många andra pjäser

Affischbild. Foto: Aorta

man kan hitta *inne* i Stormen; meningar, stycken, tankar. Vi vet inte varför det är så..

– Vi har lånat text till vår föreställning från en annan pjäs, nämligen Pericles. Vi för ihop de två pjäserna. Pericles är en slags föregångare till Prospero. Pjäserna verkar vara skrivna efter varandra och Pericles kan ses som en tidig version av Stormen, där dottern ju heter Miranda. I Pericles heter hon Marina, Caliban heter Bult. I den pjäsen berättar Marinas far vad han upplevde och vad som skapar hämnd, och vad som skapar lust eller vilja att hämnas. Stormen däremot berättar hur man bli *av* med lusten att hämnas. I vår föreställning är Prospero den regissör som iscensätter en pjäs som är en blandning av Pericles och Stormen. Genom att göra det, genom att iscensätta sitt liv, genom att berätta sanningen om sitt liv, sin egen tragedi, blir han av och försonas med det som har hänt honom.

– Det finns många exempel på hur man försonas med någonting som har hänt. Våldigt ofta handlar det om att berätta om det som har hänt, antingen privat hos någon psykolog eller på en kollektiv nivå, som t.ex. i Sydafrika där en hel nation berättade vad som hade hänt. Genom att göra det tror man att försoningen är möjlig.

– I Shakespeares text utsätts Prosperos bror för en storm utanför den ö där Prospero härskar. Vi har vänt på hela steken: den som kommer till Prospero är inte hans bror som han ska hämnas på, utan det är han *själv* som har tappat bort sin dotter och letar efter henne. Man häpnar över hur fantastiskt väl en sådan bearbetning fungerar. Vi har backat till det ställe där Shakespeare började, till det som är Pericles berättelse, till det som jag ser som "Ur-Stormen." På det sättet får vi en mycket märklig historia, som både är Stormen och något annat. Prospero försvarar ju Mirandas oskuld mot Caliban och man vet aldrig varför. I Pericles är Bult, som är en slags Caliban, en hallick, som får Pericles dotter att bli prostituerad, men hon lyckas klara sig ur den där härvan med oskulden i behåll. När hon kommer ut på andra sidan, till det som vi kallar Stormen, försvarar han naturligtvis hennes oskuld. En häpnadsväckande värld öppnar sig när man ställer de två pjäserna mot varann. De är varandras motsatser och spegelbilder och hjälper varann att förstå. När man läser Pericles förstår man plötsligt vad Prospero pratar om. Det kan vara lite svårt att beskriva exakt hur men det kommer att bli en annorlunda "Storm".

Text: Roland Heiel